

УДК 347.734

Ю.М. ДМИТРЕНКО, Харківський національний університет внутрішніх справ

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТИТУТ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Ключові слова: банківська діяльність, банківська система, банківські операції, фінансові послуги, банківські угоди, фінансові правовідносини, грошово-кредитна-політика

В прагненні до ефективного розвитку фінансової системи України та стабільного функціонування банківської системи важливого значення набуває вдосконалення банківської діяльності в державі та її ефективне правове регулювання. В умовах ринкових відносин ефективна банківська діяльність впливає на економічні успіхи в державі, на належне регулювання грошово-кредитних відносин, сприяє надійності функціонування банківської системи.

Поняття «банківська діяльність» є ключовим елементом фінансової системи держави, і важливе значення для визначення її суті та ролі в організації руху публічних фінансових ресурсів виконують норми фінансового права.

Широкий спектр наукових теорій відносить правовідносини, що виникають у сфері банківської діяльності, і до фінансових [1, с.16; 2, с.161; 3, с.39], і до цивільних [4, с.19; 5, с.28], і до адміністративних [6, с.20], і до господарських [7, с.20; 37]. У той же час, дослідники розглядають банківські правовідносини, як комплексний правовий інститут, який охоплює різноманітні за характером правовідносини [8, с.19-29; 9, с.110; 10, с.123]. Банківські правовідносини завжди пов'язані з фінансами, оскільки це предмет правового регулювання відносин з діяльності банків. Для розгляду правової природи банківської діяльності потрібно звернутися до сутності цієї категорії

Банківська діяльність тісно пов'язана з фінансовою функцією держави. Для реалізації

власних завдань і функцій держава повинна мати відповідні фінансові ресурси. Фінансове право розглядає фінансову діяльність держави як об'єктивну необхідність, яка є процесом збирання, розподілу, перерозподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів, що забезпечують практичне виконання всіх державних завдань. Отже, науковці вважають, що фінанси виступають як система економічних відносин, що виражають утворення та використання фондів грошових коштів в інтересах забезпечення розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб [11, с.15].

Фінансові ресурси завжди пов'язані з використанням грошей, рух яких опосередковано впливає на формування, розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту, і одним з важливих завдань діяльності держави в фінансовій сфері – є організація грошового обігу. Оскільки обов'язковим суб'єктом грошового обігу є банки, держава повинна регулювати банківську діяльність. Тобто, суть фінансової діяльності держави в банківській сфері, це – регулювання та розвиток банківської системи та інших фінансово-кредитних установ, а також, враховуючи закони ринкової економіки, сприяння отриманню ними прибутків, і завдяки цьому підтримування стабільності всієї грошово-кредитної системи та довіри до неї з боку населення. Водночас держава повинна впливати через банківську систему на економічний розвиток суб'єктів господарювання та на зростання обсягу державних фінансів та їх подальший обіг у фінансовій сфері.

Враховуюче необхідність удосконалення правового забезпечення державного регулювання фінансової системи і її складової банківської, потребує уточнення зміст банківської діяльності, її поняття, і визначення рис, що вказують на її місце в системі інститутів фінансового права.

Банківська діяльність є одним з елементів фінансової діяльності держави і складність банківської діяльності полягає в тому, що вона охоплює обіг як державних, так і приват-

них фінансових ресурсів, причому зв'язок між ними часто є міцним і нерозривним. У чинному Законі України «Про банки і банківську діяльність» визначається банківська діяльність, як залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [12]. Отже, сутність банківської діяльності законодавець обмежує переліком тільки трьох основних банківських операцій, який, по-перше, є значно ширшим, оскільки інші банківські операції містяться у наступних статтях закону, а по-друге, визначення є звуженим тільки до права на надання банківських операцій, якими банківська діяльність не обмежується.

Дослідники вказують, що категорія «діяльність» розкривається в першу чергу через термін «дії», тому банківська діяльність із правової точки зору може розглядатися через сукупність правових дій, що здійснюється певними суб'єктами [8, с.26]. Проте, визначати поняття банківської діяльності, виходячи тільки із суб'єктного критерію, тобто вважати все, що роблять банки, банківською діяльністю, цілком слушно вважається не вірним. Крім суб'єктного критерію необхідно ще й ураховувати не менш важливий – об'єкт діяльності та предмет, які надають особливу специфіку діяльності в банківській сфері. Вважаємо, що сучасна банківська діяльність характеризується, по-перше, об'єктом, по-друге, суб'єктивним складом, по-третє, правовим механізмом впровадження

Питання про зміст банківської діяльності не є на сьогодні однозначно вирішеним. У науці банківського права дослідники вважають, що банківська діяльність має форму договору, який складається переважно з клієнтами, або з іншими кредитними установами і за об'єктом – це традиційні банківські операції та послуги [13, с.116].

В економічній літературі банківську діяльність прийнято визначати через економічні функції, що здійснюються банком [14, с.12–

30]. В юридичній літературі банківські функції, на думку вчених, характеризують установу щодо її правового статусу як юридичної особи, якій належить майно для самостійного здійснення повного господарського відання, та отримання прибутку як результату господарської (комерційної) діяльності, а також, контрольну, наглядову, ліцензійну діяльність [15, с. 26; 16].

Деякі автори вважають, що визначати банківську діяльність необхідно виходячи з визначення меж тієї сфери соціально-економічного життя, чи тих суспільних відносин, регулювання яких повинне здійснюватися самим банківським правом. До банківської діяльності пропонується відносити і конструювання банківської системи, а оскільки банківська система включає в себе певні структурні елементи, то необхідно узгоджувати взаємодію всіх її елементів. Тоді банківську діяльність можна визначити як систему правових дій спеціальних суб'єктів, як учасників єдиної банківської системи [17]. Таке розуміння надає безмежні характеристики банківської діяльності, які вказують на її фінансово-правовий зміст.

Термін «банківська діяльність» протягом тривалого часу не отримував свого розкриття в законодавстві України. В новій редакції, Закону України «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон про банки) міститься дефініція, яка вказує на три банківські операції, які характеризують сутність банківської діяльності. Отже, в самому найпростішому розумінні, банківська діяльність – це сукупність банківських операцій, право на проведення яких встановлюється законом.

Стаття 47 «Банківські операції» чинного Закону про банки від 07.12.2000 р. № 2121-III встановлює, що банки мають право здійснювати тільки три власне банківських операції:

- 1) приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб;
- 2) відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них;

3) розміщення залучених коштів від свого імені [18].

Ці операції визнаються Законом як виключно банківські, і здійснювати їх у сукупності дозволяється тільки юридичним особам, які мають банківську ліцензію. Зазначені операції утворюють сферу банківської діяльності, але існують і інші операції та види банківської діяльності.

Диспозиція вказаної статті Закону про банки містить ще деякі важливі положення. По-перше, дві з трьох вищезазначених базових банківських операцій (відкриття і ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів та розміщення залучених коштів від свого імені) можуть здійснювати й інші юридичні особи на підставі ліцензії на здійснення окремих банківських операцій. Отже, не тільки банки мають право на банківську діяльність, а й інші фінансові установи.

По-друге, ст.47 Закону про банки містить інші операції та угоди, не головні, але важливі для банківської діяльності, які здійснюють банки та інші фінансові установи, наприклад, операції з валютними цінностями, емісію власних цінних паперів, лізинг, тощо.

По-третє, на підставі письмового дозволу НБУ, банки мають право ще на ще шість видів банківських операцій, наприклад, на здійснення інвестицій у статні фонди та акції юридичних осіб, проведення лотерей, тощо

Перелік фінансових установ наведено у ст.1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 02.12.2010 р. № 2756-VI [19]. До них, поряд із банками, належать кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди й компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг. Так, за межі банківської діяльності випадає більшість операцій, які також можуть здійснювати банки, поряд з іншими фінансовими установами та установами, які є елементами фінансової інфраструктури економіки.

Таким чином, вважаємо, дефініція, що міститься в чинному Законі про банки містить не повне, звужене визначення банківської діяльності і потребує уточнення. Виділення основних, виключно банківських операцій, які мають право здійснювати банки, а також дві виключно банківські операції, які мають право на підстав ліцензії здійснювати інші фінансові установи, приведе законодавця до не точного формулювання поняття «банківська діяльність». До того ж разом з цими трьома видами операцій банки, інші фінансові установи, а у визначених законами України випадках, також і інші юридичні особи, мають право здійснювати і інші операції та угоди, пов'язані з операціями, які складають зміст банківської діяльності, а також надавати банківські послуги.

Сутність окремих банківських операцій визначається у Цивільному Кодексі України, проте цей закон також не містить поняття банківської діяльності, і акценти стосовно регулювання банківських операцій, з прийняттям цього закону, впевнено змістились у бік цивільного законодавства. Здійснення тієї чи іншої операції відбувається відповідно до змісту певного банківського правочину, обов'язкові умови якого зазначаються у Цивільному кодексі України. Разом з тим техніка здійснення банківських операцій зумовлює необхідність дотримання також спеціальних правил, встановлених законодавством України. Так, наприклад, ст.1068 Цивільного кодексу України передбачено, що банк зобов'язаний вчиняти для клієнта операції, які передбачені для рахунків даного виду законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту, якщо інше не встановлено договором банківського рахунка [20].

Слід відмітити, що в законодавстві немає поняття «банківська операція» і чіткого поділу на види банківських операцій по їх правовому значенню. Згідно з ст.47 Закону про банки, банківське законодавство визначає банківські операції як ті, для здійснення яких потрібна банківська ліцензія і ті, що можуть здійснюватися без ліцензії, і такі, що потре-

бують окремого дозволу НБУ. Фінансовий зміст цих операцій і право на їх проведення, що визначається державою шляхом ліцензування, або дозволу центрального банку, вказує на їх фінансово-правову природу. До того ж, іноді у визначеннях банківської діяльності мова йдеться про різні банківські операції з грошами та іншими фінансовими засобами, про фінансові послуги, які безумовно є предметом і банківської, і фінансової діяльності з боку не тільки банків, а і інших фінансових установ.

Банківська діяльність у широкому розумінні має місце тоді, – вважає О.М. Олейник, – коли здійснення будь-якого з перерахованих законодавцем видів банківських операцій здійснюється як самим банком, так і небанківською кредитно-фінансовою установою. В міжнародній банківській практиці сюди включаються такі операції, як купівля-продаж валюти, здійснення розрахунків, інкасація грошових коштів, довірче управління грошовими коштами, лізингові операції тощо [29, с.16]. Включення до поняття банківська діяльність ще додаткових видів банківських операцій: виключно банківських, або ліцензійних, або на підставі дозволу, або угод, на наш погляд, не свідчать на користь визначення сутності банківської діяльності у так званому «широкому розумінні», оскільки мова йдеться тільки про їх кількість. Це ж стосується і кола суб'єктів, які мають право їх здійснювати на підставі ліцензії або дозволу НБУ.

Вважаємо, що поняття банківської діяльності містить таку особливість, як право на здійснення банківських операцій та послуг, але не вичерпується лише переліком операцій, які виконуються на грошовому ринку уповноваженими суб'єктами. До складових банківської діяльності слід віднести весь інший процес функціонування банків, налагодження взаємодії елементів банківської системи шляхом визначення статусу і функцій окремих ланок, банківський нагляд, механізм розробки та впровадження грошово-кредитної та валютної політики, оперативну діяльність Правління банку, тощо.

Отже, зміст ст.3 та ст.47 Закону про банки свідчить про складність банківських правовідносин, про їх фінансово-правову природу і про необхідність уточнення визначення поняття «банківська діяльність».

Цілком зрозумілою вважається присутня у науковій літературі думка стосовно аналізу поняття «банківська діяльність» у двох розуміннях: широкому й вузькому. У вузькому розумінні (законодавчому) банківська діяльність – це певна сукупність банківських операцій, угод і послуг, які має право здійснювати на підставі закону банк або інша фінансова кредитна установа. До таких операцій належать, як виключно банківські, так інші банківські операції та послуги, які визначає законодавець, безумовно, незалежно від суб'єкта такої діяльності цілком логічно вважати банківською.

Щодо поняття банківської діяльності у так званому «широкому розумінні», то серед дослідників відсутньої єдності поглядів. Так, Ю.В. Ващенко, вважає банківською діяльністю в широкому розумінні, всі види операцій, які можуть здійснювати відповідно до законодавства про банки, а у визначених законом випадках – інші юридичні особи. У вузькому розумінні банківська діяльність включає в себе лише ті операції, які виділяють банк з числа інших фінансово-кредитних установ [21, с.107]. Така, позиція, відповідно до чинного законодавства, знову приводить до висновку про виключно банківські операції, як зміст банківської діяльності. На думку автора, виходить, що банки мають право на одну банківську операцію, яка і відмежовує їх від інших фінансово-кредитних установ. Зазначимо, що останні установи також мають право здійснювати інші банківські операції і послуги, отже – здійснюють банківську діяльність.

В підручнику з банківського права категорія «банківська діяльність» визначається у загальному вигляді як «сукупність постійно або систематично здійснюваних операцій різних видів щодо грошей та інших фінансових інструментів, що підпорядковано досягненню єдиної мети – використанню грошей для

отримання прибутку» [22, с.26]. Ця позиція збігається з думкою в іншому підручнику, щодо банківської діяльності, яка є правом виключно банків [5, с.54]. Отже ці висновки по суті тотожні, і також є обмеженими по суб'єктному складу. Вважаємо, що за колом банківських операцій, як і за суб'єктом – банком, як їх виконавцем, не можливо дослідити повний зміст і правовий характер банківської діяльності.

Цілком слушно О.П. Орлюк визначає, що банківська діяльність – це система діючих спеціальних суб'єктів та операцій, здійснюваних ними як учасниками єдиної банківської системи з приводу грошей, цінних паперів і валютних цінностей як засобів платежу, заощадження й товару. Отже, таке визначення характеризує банківську діяльність в найширшому розумінні [23, с.4].

Враховуюче цей висновок, зазначимо, що банківська діяльність в її так званому «вузькому розумінні», безспірно є елементом фінансової діяльності, і держава засобами примусу регулює цю діяльність, і наявність приватних інтересів у інших суб'єктів, учасників банківських правовідносин, які підкоряються державному регулюванню і вимогам центрального банку також опосередковано регламентується, публічними фінансово-правовим нормам.

Таким чином, поділяємо висновок В.С. Симов'ян, що у правовому значенні банківська діяльність – це сукупність дій, що регламентуються фінансово-правовими нормами щодо банківських операцій, діяльності щодо створення та функціонування банків та інших фінансових установ, які є елементами банківської і фінансової системи з метою стабільної і організованої фінансової діяльності держави [24, с.24].

Комерційні банки та інші фінансово-кредитні установи діють з метою отримання прибутку і на договірній основі, що характеризує їх як господарюючих суб'єктів і безумовно не виключає а припускає їх приватні інтереси. Отже, банківську діяльність, з цих позицій, можливо охарактеризувати як особливий вид господарської діяльності. Особли-

вий, виключний режим банківської діяльності, надає сформульована в Законі «Про банки і банківську діяльність» (стаття 48) заборона діяльності у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, крім виконання функцій страхового посередника. Можна стверджувати, що банківська діяльність є різновидом господарської, але тільки коли мова йдеться про її розуміння у вузькому значенні. У такому випадку банківська діяльність необхідна для досягнення двох цілей: виділення із загальних господарюючих суб'єктів – спеціальних, які обслуговують грошовий обіг, і для забезпечення систематичного грошового обігу та стабільності фінансової системи в цілому в інтересах клієнтів. Проте і така банківська діяльність потребує державної регламентації та контролю, отже відбувається в межах фінансово-правового регулювання.

Підсумовуючи зазначене вище, ми пропонуємо таке визначення *банківської діяльності у вузькому значенні*: банківська діяльність – це особливий вид господарської діяльності, що систематично здійснюється спеціальними суб'єктами (банками та іншими фінансовими установами) на підставі ліцензії (дозволу) НБУ, спрямовану на здійснення банківських операцій, угод та надання банківських послуг, з метою захисту інтересів вкладників та кредиторів та забезпечення стабільності банківської системи.

Банківська діяльність у широкому розумінні, – це сукупність дій, що регламентуються фінансово-правовими нормами щодо грошово-кредитної та валютної політики, побудови та функціонування банківської системи, здійснення банківських операцій та угод з метою стабільної і організованої фінансової діяльності держави і створення сприятливих умов для розвитку економіки України

Фінансова діяльність держави в банківській сфері, як слушно зазначає О.П. Орлюк, полягає в тому, щоб, спираючись на закони ринкової економіки впливати на розвиток кредитно-фінансових інститутів, сприяти

отриманню ними прибутків, а завдяки цьому – підтримувати стабільність кредитно-банківської системи та довіри до неї населення [23, с.49]. Згідно Конституції України саме на НБУ покладається функція забезпечення стабільності грошової одиниці України, а чинне законодавство встановлює НБУ як центральний державний банк з особливими повноваженнями в управлінні фінансами.

Таким чином, саме НБУ є головним суб'єктом, державним провідником банківської діяльності у її широкому значенні.

Вважаємо, що фінансово-правова природа відносин з приводу банківської діяльності має специфічні ознаки, які пов'язані не тільки з формуванням, розподілом, використанням, і контролем грошових фондів, а і з банківським регулюванням, як функції, що характеризує виключно діяльність НБУ в банківській сфері. Предметом фінансових відносин, а також банківських, є публічні фінансові ресурси, які по суті є – майновими, тобто грошовими. Організація цих відносин відбувається під впливом держави. Майновий характер мають і ті відносини, що регламентуються нормами цивільного права, господарського права, і ті, що регламентуються нормами адміністративного або конституційного права стосовно організації управління готівковим і безготівковим обігом, або стосовно компетенції задіяних органів та посадових осіб в банківській діяльності. Проте суттєвою відмінністю цих різнорідних банківських відносин є те, що в них присутньої завжди владний елемент, що реалізується в правомочності регулювання і контролю цієї діяльності.

Вагомою є позиція П.С. Пацурківського, відповідно до якої Особлива частина фінансового права охоплює низку великих розділів, які в свою чергу складаються з фінансово-правових інститутів, до яких належать фінансово-правові інституту, що регулюють відносини у сфері банківського кредитування, безготівкових розрахунків, грошового обігу і валютного регулювання [25, с.5-6]. Ця думка підкреслює фінансово-правову природу банківської діяльності

В практики банківської діяльності прикладом її примусової природи може бути індикативне та економічне регулювання діяльності комерційних банків, яке здійснює НБУ, або право застосування НБУ заходів впливу за порушення банківського законодавства тоді коли майновий, ринковий характер банківських відносин вступає в протиріччя з загальнодержавними інтересами і інтересами вкладників. Таким чином, дослідження банківської діяльності вимагає розгляду правовідносин за участю владного суб'єкта, тобто НБУ, повноваження якого охоплюють широке коло відносин в банківській системі.

Таким чином, банківська діяльність, як фінансово-правовий інститут, має головну ознаку – це об'єкт, тобто публічні фінанси, і важливу характеристику – владно-примусовий характер, притаманний діяльності її головного суб'єкта НБУ.

Банківська діяльність, яка охоплює рух фінансових ресурсів, які є за змістом грошовими і складають основу фінансової системи держави, хоч і знаходиться на межі публічно-правового регулювання потребує інструментального механізму правового регулювання з боку держави та уповноважених суб'єктів. Не можливо розглядати банківські відносини, що складаються в процесі банківської діяльності тільки з позицій цивільного права, або адміністративного, або господарського права, оскільки грошовий обіг в цілому і, зокрема банківські операції, регулюються перш за все з публічно-правових позицій, а потім вже з метою захисту приватних інтересів.

Разом з тим віднесення інституту банківської діяльності до видів фінансово-правих і визначення норм, які є методологічною базою фінансового права, як регулюючих банківські правовідносини припускає необхідність розгляду цих відносин з позицій прав і законних інтересів публічного суб'єкта – НБУ. Спираючись на методологічну базу фінансового права при розгляді характерних ознак реалізації владних повноважень НБУ, можливо визначити видові та процесуальні особливості банківської діяльності по створенню системи

норм, принципів, нагляду в банківській системі з метою її стабільного і ефективного функціонування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуревич Е. А. Очерки советского банковского права / Гуревич Е. А. – Л. : Юриздат, 1952. – 169 с.
2. Ровинський Е. А. Основные вопросы теории советского финансового права / Е. А. Ровинський. – М. : Госюриздат, 1960. – 193 с.
3. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник / Л. К. Воронова. – К. : Моя книга, 2006. – 320 с.
4. Банковское право : курс лекций / А. Г. Братко. – М. : Эксмо, 2006. – 704 с.
5. Карманов С. В. Банківське право України : навч. посіб. / С. В. Карманов. – Х. : Консум, 2008. – 463 с.
6. Старинський М. В. Банки як учасники адміністративно-деліктних відносин у сфері банківської діяльності : монографія / Старинський Микола Володимирович ; наук. ред. Д. М. Лук'янець. – Суми : Мрія ТОВ, 2009. – 208 с.
7. Круглова Н. Ю. Хозяйственное право / Н. Ю. Круглова. – М. : Рус. деловая лит., 1997. – 608 с.
8. Латковська Т. А. Фінансово-правове регулювання організації та функціонування банківської системи в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз: дис. ... доктора наук : 12.00.07 / Т. А. Латковська ; Одеськ. нац. юрид. акад. – Одеса, 2008.
9. Орлюк О. П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства / О. П. Орлюк. – К. : Юринком Інтер, 2003. – 103 с.
10. Павленко М. В. Теоретичні проблеми дослідження банківського права / М. В. Павленко // Часопис Київськ. ун-ту права. – 2002. – № 2. – С. 126–130.
11. Финансовое право : учебник / отв. ред. Н. И. Химичева. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : Юрист, 2002. – 324 с.
12. Закон України «Про банки і банківську діяльність» : від 07.12.2000 р., № 2121-Ш // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8.
13. Гавальда К. Банковское право (Учреждения – Счета – Операции – Услуги) / Гавальда К., Стуфле Ж. ; под ред. В. Я. Лисняка ; пер. с фр. – М. : АО Финстатинформ, 1996. – 566 с.
14. Жарковская Е. Банковское дело : курс лекций / Е. Жарковская, И. Арендс. – М. : ИКФ Омега-Л, 2002. – 399 с.
15. Банківське право України : навч. посіб. / [кол. авт. : Жуков А. М., Иоффе А. Ю., Кротюк В. Л., Пасічник В. В., Селіванов А. О. та ін.] ; за заг. ред. А. О. Селіванова. – К. : Вид-во Дім «Ін Юре», 2000. – 384 с.
16. Гетманцев Д. О. Банківське право України : навч. посіб. / Д. О. Гетманцев, Н. Г. Шуклина. – К. : Центр учбової літ-ри, 2007. – 344.
17. Біленчук П. Д. Банківське право: українське і європейське : навч. посіб. / П. Д. Біленчук, О. Г. Диннік, І. О. Лютий, О. В. Скороход ; за заг. ред. П. Д. Біленчука. – К. : Атіка, 1999. – 400 с.
18. Закон України «Про банки і банківську діяльність» : від 20.03.1991 р. // ВВР України. – 1991. – № 25. – Ст. 281.
19. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» : від 02.12.2010 р., № 2756-VI // Голос України. – 2010. – № 150.
20. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003 р. // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
21. Ващенко Ю. В. Банківське право : навчальний посібник / Ю. В. Ващенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.
22. Банківське право України : навч. посібник / кол. авт.: Жуков А. М., Иоффе А. Ю., Кротюк В. Л., Пасічник В. В., Селіванов А. О. та ін. ; за заг. ред. А. О. Селіванова. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 384 с.
23. Орлюк О. П. Правові проблеми організації та діяльності банківської системи України: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Орлюк Олена Павлівна. – Х., 2003. – 381 с.

24. Симов'ян В. С. Банківський контроль в Україні: адміністративно-правові засади: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Симов'ян В. С. ; Харківськ. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 274 с.

25. Пацурківський П. С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методології / П. С. Пацурківський. – Чернівці : ЧДУ, 1997. – 244 с.

Дмитренко Ю. М. Банківська діяльність як інститут фінансового права / Ю. М. Дмитренко // Форум права. – 2012. – № 2. – С. 188–195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12djmifp.pdf>

Розглянуто сутність поняття «банківська діяльність», сформульовано авторське визначення, визначено особливості банківських операцій і риси, які характеризують фінансово-правовий характер цих відносин.

Дмитренко Ю.М. Банковская деятельность как институт финансового права

Рассмотрена сущность понятия «банковская деятельность», сформулировано авторское определение, определены особенности банковских операций и черты, характеризующие финансово-правовой характер этих отношений.

Dmitrenko Ju.M. Banking as an Institution of Financial Law

These sense of the concept of «banking activity», stated the author's definition, are determined by features of banking operations and features that characterize the financial and legal nature of these relations.

Форум права Форум